

SZABÓ LÁSZLÓ

KIFOSZTÓK ÉS KIFOSZTOTTAK

ÚRVACSORAI BESZÉD ŐSZI HÁLAADÁSRA

„Jöjjetek énhozzám mindnyájan, akik megfáradtatok és meg vagytok terhelve, és én megnyugvást adok nektek. Vegyétek magatokra az én igámat, és tanuljátok meg tőlem, hogy szelíd vagyok, és alázatos szívű, és megnyugvást találtok lelketeknek. Mert az én igám boldogító, és az én terhem könnyű.”
(Mt 11,28–30)

Kedves Testvéreim! Újra ősz van, amikor egész évi fáradságos munkánk eredményében a jó Isten gondviselésének látható és éltető jegyei kézzelfoghatóvá válnak, a szorgalmunkra és erőfeszítésünkre adott áldását közvetlenül is megtapasztalhatjuk. Másképp fogalmazva: az őszi hálaadás ünnepe az Isten iránti egyetemes köszönetünk kifejezésének egyházi intézményesítése. Ezért adunk ma hálát, ezért ülünk ma ünnepet. Ünneplésünk kapcsán a zsoltáráróval együtt valom, hogy „Boldog az a nép, amely ünnepelhet, és orcád fényében járhat Uram!” (Zsolt 89,16) – és hozzáteszem: boldog az a nép, amely boldogtalanságában megtartó erőként ragadja meg ünnepeit, s ezáltal boldognak érzi veszendő önmagát.

Boldog az a nép, amely ünnepelhet! Mi most boldogok vagyunk, mert ünnepelünk. Ma hálát adunk és köszönetet mondunk, de eközben jó lenne szembenéznünk a kérdéssel: egyetlen ünnepi alkalommal el lehet-e intézni egész évi hálaadásunkat? Vajon nem az egész életünk kellene örökös hálaadás legyen? Milyen hálaadás? Igazi, őszinte, Istennek tetsző: nemcsak vasárnapi kenetteljes uramuramozás, nemcsak ünnepi kegyes főhajtás, hanem a jó Isten akaratának állandó cselekvése. Nem csak a templomban, de azon kívül is, nem csak vasárnap, hanem munkás hétköznapijainkban is, nem csak jókedvünkben, de lehangoltabb pillanatainkban is. Akkor is, ha fáradtak vagyunk és türelmetlenek, akkor is, amikor az egész világot érezzük ellenünk összeesküdtnak, akkor is, amikor sírunk, és akkor is, amikor nevetünk. Akkor is, amikor megbántanak, és ahelyett, hogy megbántanánk valakit. Akkor is, ha szidnak, és ahelyett, hogy szidnánk valakit. Mindenkor az Ő akaratát kellene keresnünk. Higgyük el, ez nem is olyan lehetetlen. Isten nem vár tőlünk rendkívüli, a teljes világot megváltó dolgokat. Erőnk és tehetségünk felett nem terhel feladatokkal. Sokszor nem kíván többet egy-egy jó szónál, jó arcnál, jó tettnél, egy-egy segítségadásra nyújtott kéznél, biztató mosolynál, az embertársainkkal való együttérzésnél: a sírókkal való együttssírásnál és az örvendőkkel való együttörvendésnél – alkalom szerint. Nem sok, amit tőlünk várnak,

és főleg nem teljesíthetetlen. Jézus megtette. Még sokan megtették. Tegyük meg mi is! Hiszem, hogy ilyen az igazi hálaadás: az embertársaink szolgálata általi istentisztelet.

Kedves Testvéreim! Beszédem elhangzott részéből kitérünk: szeretném, ha úrvacsoravételünket lelkiismeret-vizsgálat előzné meg. Önvizsgálat nélküli úrvacsoravétellel nem Istent, hanem önmagunkat csapjuk be. Mert az úrvacsora nem üdvszerzési cél, csak eszköz a megjobbulásunkra.¹ Nem kényszer, hanem felkínált lehetőség. Értékessé és gazdagítótá csakis egyéni hozzáállásunkkal tehetjük.² Az előbbieket értelmében tekintünk vissza a nyárra: mit tettünk, és mit mulasztottunk el megtenni, hogyan cselekedtünk, és vizsgáljuk meg azt is, nem tudtunk volna-e helyesebben élni?

Közösségi tagokként vizsgálódva először is keserűen kell megállapítanunk, hogy az elmúlt időszakban nem szűnt meg teljesen, sőt lassan állandósul bennünk a kifosztottság megalázó érzése. Hiszen közvetlenül vagy közvetve, de nagyon is céltudatosan megpróbálnak kifosztani oktatási és más intézményeinkből, idegenként kezelnek jussos szülőföldünkön, kiforgatnának javainkból és éltető szokásainkból, és folytathatnám. A legkeserűbb talán az, hogy a háborgatás nélküli, önrendelkező közösségi életünkhöz fűzött reményeinkből fosztanak ki egyre inkább.

De ne takarózzunk a közösséggel és közös sérelmeinkkel. Nézzünk magunkba! Mi magunk is gyakran váltunk kifosztókká, miközben kifosztottak voltunk, hiszen elhagytuk követendő eszményeinket, és elhagytak lényünkünké vált eszményeink, otthagytuk barátunkat a bajban és otthagytott barátunk, elnéztünk az elesettek felett, elnézték felettünk... Magukra maradtak – magunkra maradtunk. Kifosztottuk egymást a szeretetből, és így mindnyájan árvaibb, szegényebbek lettünk a szeretet hiányában.³

E bűnvallás után tekintünk a lelki elégtételt nyújtó perceinkre is. Keressük a jót is magunkban, mert az is van bennünk! Például, amikor értelmesnek vélt hitünkkel és hívő értelmünkkel felismertük, hogy az ember csak akkor hisz igazán a gondviselésben, ha kötelességéből semmit nem mulaszt el megtenni⁴. E felismerésnek egyfelől, mondhatni, példásan eleget tettünk, a munkából kivettük részünket; hozzáállásunkat a termés is bizonyítja, hiszen a jól végzett munkának rendszerint megérdemelt termés a gyümölcse. Azonban a szellemi munkások, a lelki magvetők sem pihentek, de ők eredményt nem máról holnapra várnak, ugyanis termésük betakarítását távlatba helyezték. Áldott legyen Isten a becsületes testi és szellemi munkánk elvégzésének lehetőségéért!

Ezek után valljuk be azt is, hogy munkánk közben sokszor elfáradtunk. Idegességünkben, tehetetlenségünkben bizony ajkunkat őshirtelenséggel illetlen szavak is elhagyták – bocsássa meg a Fennvaló! –, fáradtságunkban gyakran fásultak voltunk a köszönetre, sőt, nemegyszer alaptalanul méltatlankodtunk. Ő ettől füg-

getlenül mindig vigyázott reánk, gondviselését nem befolyásolta a mi elmulasztott hálaadásunk. S ha az otthoni magány imahangú csendjében vagy mindennapi életünk – hitből és cselekedeteből épített – templomának a falai közt nem kerestük Őt, akkor Ő a természetben közeledett felénk. Ő üzent a megújuló reményeket hozó napfelkeltéssel, a termést érlelő fénnel és meleggel, a szomjat oltó forrásvízzel, az éjszakák pihentető csendjével, vagy éppen a hatékonyabb szellemi munkavégzés lehetőségeivel. Közelségét mindenkor megérezhettük a munkánkhöz kapott erőnkben, egészségünkben és áldásában. Ne feledjük, ha mindezt nem köszöntük meg neki, Ő akkor is velünk volt. Ha az elmúlt időszakban „idült elfoglaltságunk” miatt képtelenek voltunk hálát adni Neki, ha nem volt alkalmunk lelkünkkel foglalkozni, hát tegyük meg most és ezután.

Nagyjából ezek foglalkoztathatnak mindnyájunkat, önvizsgálatunkkal a háttunk mögé, illetve a lelkünkbe tekintve, és mindezt talán Wass Albert költői fogalmazásával foglalhatnánk össze a leginkább:

„Tudnod kell Uram, hisz mindentudó vagy:
nem akartunk mi semmi mást, csak élni.
Szántani, vetni és remélni
jó munkáért vidám aratást.
Nem imádkoztunk sokat, az igaz.
De szerettük a világodat, Uram,
ahogy megadtad: gondokkal telítve,
búval és örömmel fűszerezve,
a tövisek között egy-egy virág...
szép volt Uram, jó volt a világ.

Szerettük a patakodat, mely zengve
selyempartok közt vígan szökdösött.
A szellőt, ahogy hegyeidről este
virágillattal megrakódva jött.
Hajnalodat, amikor bokrétásan
felkacagott az ablakunk alatt.
Szerettünk minden bokrot, fát, virágot,
pillangót, felhőt, madarat...!

Apánk kezét. Anyánk mosolyát.
Kisgyermekünk első kacaját.
A csókot, ahogy lányajkon kigyúlt.
A vágyat, mikor fellegekbe nyúlt,
Feléd, Uram, akár a jegenye!
Jövendőt kért! Békét és életet! [...]”

Jövendőt, békét és életet remélünk mi is a jó Istentől! Elődeinkhez és múltunkhoz méltó jövendőt, fejlődést és építést lehetővé tevő békét, hagyományaink és sajátosságaink szerinti emberséges életet. Életet: megérdemelt, természetes jogokkal és nem számalomból, szemkiszúrásként odavetettekkel. Mert mi nem tengődni, hanem élni akarunk, és hatékonyan dolgozni. Itthon akarunk élni és dolgozni, barátaink és szeretteink, szüleink és gyermekeink, hit- és nemzettársaink körében. Itthon, Kelet homlokának e rongyos szegletén, ahol csak az marad meg, akinek tartalék esze, hitből fakadó ereje, és duplán mért szíve van, vagyis jó szíve...⁶

Mi így és itt akarunk élni: szülőföldünkön, magyarként és unitáriusként. Hisszük, hogy ehhez isteni jogunk van, hiszen nem tehetünk arról, hogy ide és ilyenek születtünk. Hisszük, hogy ezen élni akarásunk természetes, és így vele senkit nem rövidítünk meg! Mindezek mellett tudjuk, hogy egyéni és közösségi életünk a továbbiakban sem lesz könnyű. Éppen ezért vallom azt is, hogy boldogok, akik a nehezet könnyűnek érzik, és a kilátástalant reménységgel töltik meg a jövendő számára. Boldogok, akik egyéni keresztyük mellett a közösségét is felveszik, és jutalomvágy nélkül hordozzák azt. Boldogok, akik hivatásuknak érzik az előbbieket.

Jézus is így élt. Ő sem tagadta meg zsidó származását, nem hagyta el szülőhazáját, őseinek hagyományai és szokásai szerint rendezte életét, és erre a nemzeti alapra építette egyetemes emberi tanítását. Én hiszem, hogy az ő emlékére történő úrvacsoravételünkkel – önvizsgálatunk nyomán – igazabbá válhatunk, és közösségi hovatartozás-tudatunkban is megerősödhetünk. Ilyen szándékkal járuljunk hát a Jézus asztalához, hogy egymás mellett és a jó Isten szeretetteljes közelségében megnyugvást találjunk feldúlt lelkünknek mindnyájan, az életben megfáradt és megterhelt emberek. Legyen velünk ebben a jó Isten, és amennyiben komolyan gondoljuk, hogy neki ma kiemelten köszönettel tartozunk, akkor legyen övé a hálánk és életünk, nemcsak most, az ünnepi megnyilvánulásaival, hanem mindörökké. Ámen.

Úrvacsora előtti ima⁷

Gonviselő Istenünk, szerető, édes, jó Atyánk! Te vagy, aki ünneppé teszed az ünnepet, és hétköznapra a hétköznapot. Te vagy, aki őszből telet és télből tavaszt fakasztasz, a magot természéssé érleled, az avarból pedig lombot csavarsz. Téged imádunk, és Téged kérünk: hallgasd meg az elfelejtett, az el nem mondott, a szándék szintjén vagy az alatt megrekedt imáinkat. Ha eddig nem tettük, most köszönjük szüleink szeretetét, nagyszüleink kedvességét, gyermekeink kacagását, barátaink barátságát, szerelmünk tiszta szerelmét, munkatársaink közös küzdelmét. Hálát adunk, amiért szebb volt a szép együtt, teljesebb volt az örömünk, és könnyebb a bánatunk is egymással megosztva. Köszönjük a gondmentes órák

boldogságát, és a boldogtalan órákban megérezett, könnyet letörlő simogatásodat. Köszönjük, hogy velünk voltál az örömben, és nem hagytál el a szenvedésben sem, hogy velünk voltál jócselekedetben és nehéz bűnbánatban egyaránt.

Hogy ekképpen pártfogoltál minket, hálásan köszönjük, és kérünk, légy velünk ezután is! Ugyanakkor viselj gondot a jelen nem lévőkre is! Lelki, testi betegink szenvedését enyhítsd, a gyászolók sebét gyógyítsd meg, és áldd meg azok emlékét, akik egykor velünk együtt vettek úrvacsorát, de most csak emlékeinkben vannak jelen a Te örök, szenvedés nélküli országodból! A rájuk való emlékezésünket tedd erőforrássá számunkra!

Úrvacsorai imánkban így fordultunk Hozzád; végül arra kértünk, áldd meg az imádkozókat, hallgasd meg a Hozzád fordulókat panaszát, és adj arra megnyugtató, fájdalmat enyhítő és gondot elűző választ! Ámen.

Jegyzetek

1., 2., 3., 4., 6.: Gellérd Imre, Ferenczi Enikő, Kovács Sándor, Kemény Zsigmond, illetve Sütő András gondolatai.

5. Részlet *Wass Albert: Mikor a bujdosó az Istennel beszél* című versből.

7. Az ima első két mondata Kocs Júliától, az utolsó Koppándi Botondtól származik.

MAKKAI ILKEI ILDIKÓ

HIVATÁSUNK: SZERETNI¹

„A hét első napján pedig kora hajnalban elmentek a sírhoz, és magukkal vitték az elkészített illatszereket. A követ a sírbolt elől elhengerítve találták, és amikor bementek, nem találták az Úr Jézus testét. Amikor emiatt tanácstalumul álltak, két férfi lépett melléjük fénylő ruhában. Majd amikor megrémülve a földre szegezték tekintetüket, azok így szóltak hozzájuk: «Mit kerestek a holtak között az élő? Nincs itt, hanem feltámadt». [...] Visszatérve a sírtól, hírül adták mindezt a tizenegynek és a többieknek. A magdalai Mária, Johanna, valamint a Jakab anyja, Mária és más, velük lévő asszonyok elmondták mindezt az apostoloknak, de ők üres fecsegésnek tartották ezt a beszédet, és nem hittek nekik.”
(Lk 24,1–6a; 9–11)

Kedves Testvéreim!

Döbbenetes jelenettel fejeződik be Shakespeare *A vihar* című drámája. Egy varázshatalmú király hirtelen abbahagyja a játékot, leveszi a maszkját, ledobja jelmezét. Nem játszik tovább. Vége a színháznak. Ott áll maga a színész, a boldogtalan ember. Felénk fordul, nézők felé, s ebben a hirtelen támadt csöndben kimerülten és kétségbeesetten megkér bennünket, hogy szeressük őt.

Csodálatos varázsvilágot teremtett eddig, ámultan néztük, rejtőzve a homályban, és most hirtelen ránk veti a tekintetét. Szeme a szemünket keresi. Most látjuk először a valódi arcát. Ez már nem szerep, hanem egy kifosztott emberi arc. Rám néz, a fényből hunyorog felém, őszintén bevallja, hogy elfáradt. Esetten és törötten arra kér, hogy szeressem őt.

Te gondoltad volna, hogy eljuthatunk idáig, hogy koldulni kell a szeretetet?

Szeretném, ha most velem együtt elindulnál, ünneplő Nő-testvérem, Testvéreim, mert szeretetről beszélni *egyedül* nem lehet. Mindenről lehet, de erről nem. Mert a szeretet lényege az *együtt*. *A veled. A velünk.*

A felolvasott bibliai versek érdekessége, hogy a négy evangélium közül, és talán az Újszövetség egészét tekintve, ez hangsúlyozza a leginkább az asszonyok fontosságát a jézusi tanítványság kapcsán.

¹ Elhangzott 2008. szeptember 4-én Székelykeresztúron, az Unitárius Nők Országos Szövetsége évi közgyűlése alkalmával tartott istentiszteleten.